

FRANCOUZSKÁ KINEMATOGRAFIE OD ROKU 1959 DO SOUČASNOSTI

FAV334

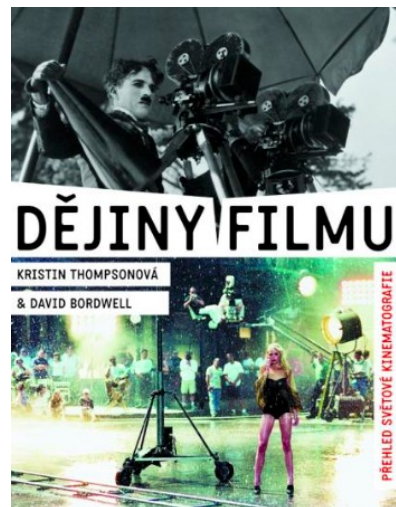
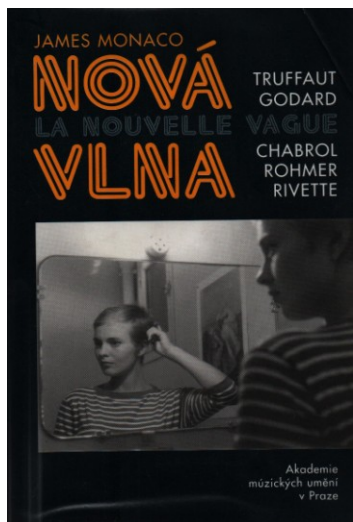
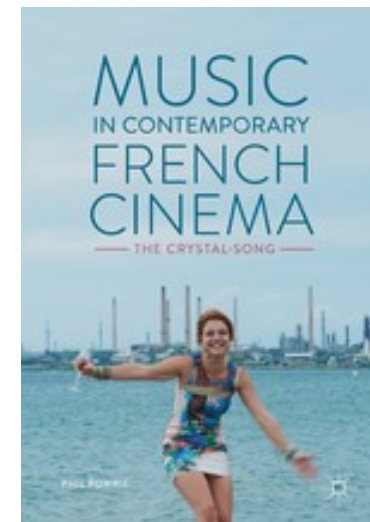
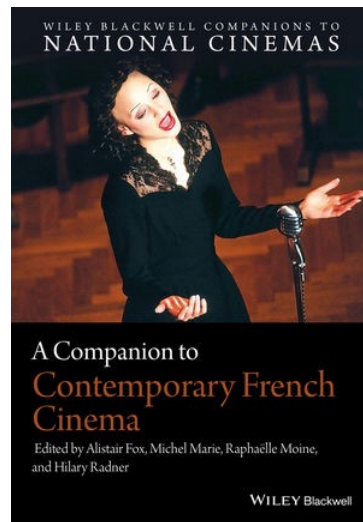
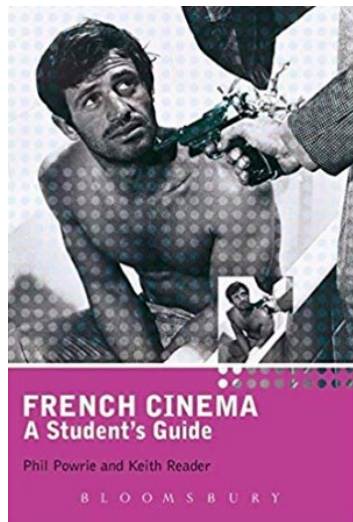
21. 2. 2019

Mgr. Šárka Gmíterková, Ph. D.

ORGANIZACE KURZU

- FAV334 – přednáška + videotime, čtvrtky od 9:00 cca do 12:00 (rozvrhové okno do 13:40)
- Projekce Scala od 9:00 do cca 11:00
 - Dva dvojprogramy – úterý 12. 3 **již v 8:00!!** (dva filmy Agnes Vardové) a v úterý 9. 4. standardně od 9:00 (dva filmy Jacquesa Demyho)
- Absolvování předmětu formou testu (jeden finální, žádné průběžné)
- Předmět velmi vhodně doplňuje dějiny světové kinematografie po roce 1945 a vývoj filmové teorie po roce 1945
- V PS 2019 proběhne kurz zahraničního hosta, Prof. Phila Powrieho, autora monografie *Music in French Cinema*

NOVÁ VLNA

- Frázi „Nová vlna přichází!“ poprvé použila novinářka Françoise Giroudová jako titulek pro sérii reportáží o poválečné generaci, kterou publikoval týdeník *L'Express* od října do prosince 1957.
- **Martin Scorsese:**
 - “Nová vlna ovlivnila všechny následující generace filmařů, ať už její filmy viděli nebo ne. Přelila se přes kinematografii jako přívalová vlna.”
- **Serge Daney:**
 - “S novou vlnou přišlo něco unikátního”
- **Richard Neupert**
 - “Nová vlna absolutně změnila povědomí o tom, jak se dají dělat filmy”
- **Z programu BFI (duben 2009):**
 - “Nová vlna s plnou silou udeřila na zcela nepřipravený svět v Cannes roku 1959. . . . Připomínala spíš tsunami. Transformovala nejen francouzskou kinematografii, ale filmy a filmaře po celém světě.”

KANONICKÉ FILMY
NOVÉ VLNY A
JEJICH REŽISÉŘI
(VÝBĚR)

- *Krásný Serge* (Claude Chabrol, 1959)
- *Bratřenci* (Claude Chabrol, 1959)
- *Nikdo mne nemá rád* (François Truffaut, 1959)
- *Hirošima, má láska* (Alain Resnais, 1959)
- *U konce s dechem* (Jean-Luc Godard, 1960)
- *Střílejte na pianistu* (François Truffaut, 1960)
- *Loni v Marienbadu* (Alain Resnais, 1961)
- *Žít svůj život* (Jean-Luc Godard, 1962)
- *Jules a Jim* (François Truffaut, 1962)
- *Cléo od 5 do 7* (Agnès Varda, 1963)
- *Pohrdání* (Jean-Luc Godard, 1963)

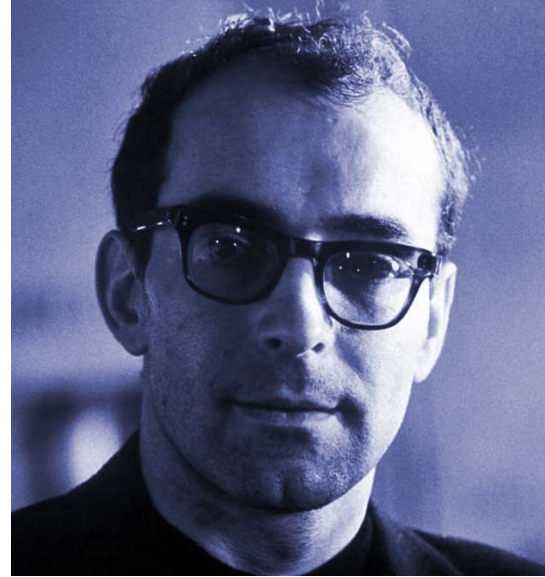
ČTYŘI INOVACE NOVÉ VLNY

- **Produkční** – jiný způsob výroby filmů >> nízkorozpočtové, filmaři pouze s minimální praxí, malé výrobní týmy složené z členů mimo profesní sdružení
- **Estetická** – filmy vypadají jinak než dosud bylo zvykem (svícení, kamera, prostředí, obsazení, kostýmy, střih...)
- **Kulturní** – tyto filmy signalizují proměnu pozice kinematografie v širším kontextu kultury – narůstá význam autorské kinematografie
- **Kritická** – nový způsob nahlížení na filmy, psaní o filmech, uvažování o nich

NA DRUHOU STRANU...

- **Kritické hlasy**

- Dobové: **Bernard Chardère (*Positif*)**: “velmi vágní a ne zas tak nová”; **Henri Jeanson**: “díra v umyvadle”
- Současné: **Colin Crisp**: „pokračování klasické kinematografie, nikoliv její popření“; **Genevieve Sellierová**: kritika genderové reprezentace >> ryze maskulinní vize
- Tendence redukovat veškeré dění na poli kinematografie v 60. letech na zásluhy nové vlny
- Triumf marketingu nad obsahem?
- Sociální reprezentace – pouze lásky a životy hrdinů ze střední třídy, absence reprezentace pracující třídy

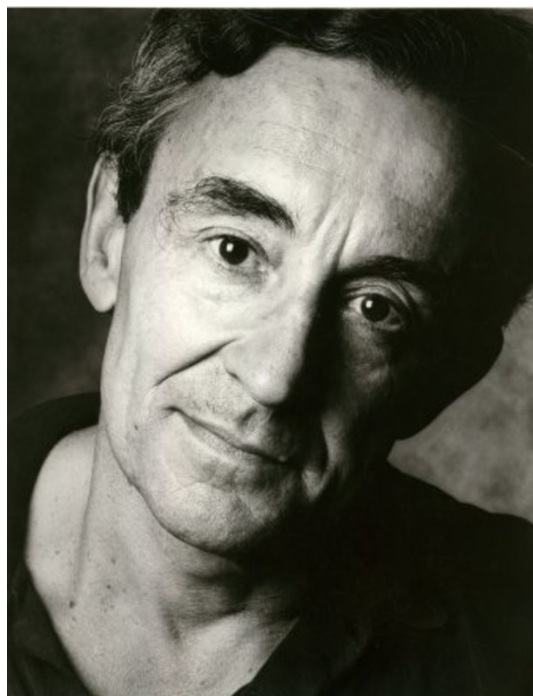
SKUPINA “PRAVÉHO BŘEHU”
TRUFFAUT, ROHMER, GODARD, RIVETTE (+ CLAUDE CHABROL)

POLITIKA AUTERŮ: DVA TEXTY

- Alexandre Astruc: *The Birth of a New Avant-Garde: la caméra-stylo (L'Écran français, 1948)*
 - Film jako jazyk, kamera jako pero >> umělec (režisér) může použít tohoto jazyka k osobnímu vyjadřování. Mizanscéna není jen ilustrací – jde o způsob “psaní”
 - X – nabízí svůdnou představu filmaře jako romantického umělce, povzneseného nad film jako kolektivní dílo; abstraktní definice kinematografie, odtržená od sociální reality
- François Truffaut: *Jistá tendence francouzského filmu (Cahiers du Cinema, leden 1954)* a politika auteurů jako kritický nástroj
 - Film umožňuje osobní vyjádření režiséra/umělce
 - Skutečný auteur vytváří koherentní fikční svět a to prostřednictvím mizanscény
 - Auteorovo dílo jako celek je podstatnější než jednotlivé filmy
 - Nejhorší film autora je pořád lepší než nejlepší film *metteur-en-scène*

SKUPINA “LEVÉHO BŘEHU”
AGNES VARDA, ALAIN RESNAIS, CHRIS MARKER

NEZAŘAZENÍ?
LOUIS MALLE, JACQUES DEMY

SYSTÉMOVÁ PODPORA

- v období 1958–1962 celkem 97 debutů
 - Od roku 1953 zavedena „Prime de qualité“ – finanční podpora krátkometrážní produkci, která se od roku 1956 rozšiřuje i na celovečerní snímky
 - 1959 – vzniká systém „Avance sur recettes“ (návrtná dotace na produkci) – umožnila vzniknout umělecky ambiciózním nebo náročným filmům, žádat o peníze mohli producenti nebo režiséři, ostatní profese nikoliv >> upevnění svrchované pozice autora

A close-up portrait of François Truffaut, a French filmmaker, looking slightly to the right with a thoughtful expression. He has dark hair and is wearing a light-colored, possibly brown, button-down shirt. The background is a textured, light-colored wall.

FRANCOIS TRUFFAUT (1932-1984)

- režisér, scénárista, herec, producent, kritik
- rádcem, osobním přítelem a skoro otcovskou figurou mu je André Bazin
- produkční společnost Films du Carrosse
 - natočil 21 filmů
- žánrové experimenty (*451° Fahrenheita* - sci-fi, *Nevěsta byla v černém* - noir, *Konečně neděle* - kriminální komedie, *Kapesné* - dětský film); samostatnou kapitolou je cyklus s postavou Antoina Doinela (Jean-Pierre Léaud), který začal snímkem *Nikdo mně nemá rád* >> celkem 5 snímků v cyklu

GERARD BLAIN

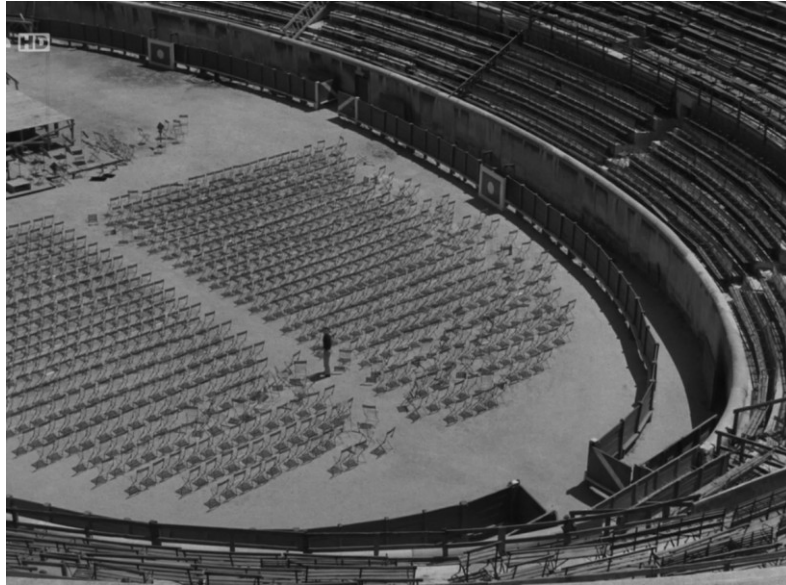
BÉRNADETTE LAFONT

ULIČNÍCI (FRANCIE, 1957)

Režie: François Truffaut; **scénář:** François Truffaut podle novely Maurice Ponse; **kamera:** Jean Malige; **hudba:** Maurice Leroux; **produkce:** Les Films du Carrosse. **V hlavních rolích:** Bernadette Lafont (Bernadette); Gérard Blain (Gérard); **voice-over komentář:** Michel François

- předjímá typické rysy další Truffautovy tvorby i tvůrčí postupy nové vlny
- natáčení na lokacích (Nimes)
- dlouhé jízdy
- fascinace ženskou postavou
- cinefilní odkazy – na filmy Jeana Viga, bří Lumiérů, Roberta Rosselliniho, Jeana Delannoye
- v hlavních rolí neherečka a skupina dětí >> dospělý svět očima dětí

NIKDO MNE NEMÁ
RÁD (FRANCIE
1959)

Režie: François Truffaut; **Produkce:** Les Films du Carrosse / Sédif Productions;
Scénář: François Truffaut and Marcel Moussy; **kamera:** Henri Decae

Hudba: Jean Constantin

Hlavní role: Jean-Pierre Léaud (Antoine Doinel); Claire Maurier (Antoinova matka); Albert Rémy (Antoinův otec); Patrick Auffray (René); Guy Decombe (učitel); Georges Flamant (Reného otec); Jeanne Moreau and Jean-Claude Brialy (pár se psem); Jacques Demy (policista); François Truffaut (muž na točně).

NIKDO MNE NEMÁ RÁD: ÚSPĚCH

- Není první film nové vlny:
 - *La Pointe Courte* (Agnès Varda, 1954)
 - *Le Beau Serge* (Claude Chabrol, únor 1959)
- Obrovský divácký hit a renomé u kritiky
 - Festival v Cannes v květnu 1959 - Truffaut & Léaud
 - Premiéra 3.6. 1959 v Paříži >> celkem 3.6 milionů diváků (č. 11v žebříčku nejnavštěvovanějších filmů)
 - Cena filmové kritiky v New Yorku 1959

REALISTICKÝ FILM

- Kritika film hodnotí jako realistický a autentický
- „Nikdo mne nemá rád obsahuje značnou dávku autenticity a pravdivosti, které nemohou jinak než diváka dojmout.“(Fereydoun Hoveyda, *Cahiers du cinéma*, červenec 1959)
- Film věnován památce André Bazina >> právě jeho koncepce filmového realismu, spolu s etnografickými filmy Jeana Rouché, rozplýváním hranic mezi dokumentem a hranou tvorbou spolu s novými technologickými možnostmi tvoří podhoubí realistických inklinací rané nové vlny
- Realismus v *Nikdo mne nemá rád* díky:
 - Sociální observace (prostředí, postavy) + vyváženo lyrismem
 - Styl (mizancéna) >> estetika spontaneity
 - Autobiografičnost – vyprávění o vlastním osudu

ESTETIKA SPONTANEITY

- Původní scénář nebo velmi osobní vztah k natáčené látce
- Rozvolněné narativy
- Levné vybavení a malý štáb
- Natáčení na lokacích
- Absence hvězdného obsazení / režiséři nové vlny vytvářejí vlastní hvězdy / sami fungují jako stars
- Hovorová francouzština
- Hravost

